

ליכא פסידא בעברהם באמצע. ומשום הכי שלו לא הגיעו דלא עביד אינש דינא לנפשיה. ובי דינא נמי לא מצו לאזדקוקי לרבים. ולדידיה נמי לא שרו ליה לאזוקי לשום אדם. ותרין ליה לאו משום הכי אלא דינא הוא דלא שבקי ליה לאמצעית. רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון הוא וכו', ואכתי אמאי מה שנתן נתן לימא להו הבו לי דידי ושקולו דידכו. והשתא ודאי פסידא היא בלא דינא ולמה ימתין עד שיניחיה מעצמם אלא משום [דרב יהודה].

והא דאקשינן נמי מפיאה. הואיל ובתחילה אפקרה מדעתיה אע"ג דהשתא שקלי לה שלא כדין כמו שאין לו פסידא חשיב לה דהוא פשע אנפשיה דשבקה דלא באנפיהו. וזה הטעם עצמו לדרך הרבים דהוא פשע אנפשיה. והוא הביא את עצמו בכך.

והני מילי לענין קטלא דכתיב והמת יהיה לו במיתה קא מיירי ומינה קא ממעט אדם. אבל מנזקין לא דהא דרשי' בור בור. בין למיתה בין לנזקין. ולא שייך למימר מיתה ונזקין אלא באדם אבל בכלים לא שייך מיתה ונזקין הלכך כלים ממעטי לגמרי.

ורב הני מילי היכא דאפקרינהו אבל לא אפקרינהו ממונו הוא. קשיא לי לדעת רב מאי ממונו איכא. אי כשן הא אין הנאה להזיקין. אי כרגל דשכיח הזיקיהו כרגל. תינה ברשות היחיד. ברשות הרבים (מאי ברשות היחיד) מיהא ליפטר כרגל. ועוד היכי שכיח הזיקיהו והלא אין זזין ממקומם. אבל הרגל הולכת ודורסת ושוברת ומלכלכת ושכיח הזיקיהו. ועוד הלא רב מודה בהפקר רשותו ולא הפקיר בורו שחייב משום בור כדאיתא בפרק שור שנגח את הפרה (ה). ומאי שנא הני מההוא בור. והרי כשהניחן ברשות הרבים כמי שהפקיר רשותו הוא. שיכולין בני אדם והבהמות ללכת סביבותם והבור שלו וגם אילו שלו הם. וכמו שפטור באותו הבור על נזקי כלים ובמיתת אדם למה לא יהיה פטור באילו. ואיכא למימר שאני הפקיר רשותו ולא הפקיר בורו מהנך דההוא על כרחיה מבטיל ליה

(ה) עיין ברש"י שמפרש דסבר רב בור שחייבה עליו תורה בהפקיר רשותו ובורו. אמנם לעיל (דף כ"א.) רצו לאמר בגמרא דרב סבר בור ברשותו חייב אבל לבסוף דחו בגמרא סברא זו. ואין הכרח לאמר דרב סבר בור ברשותו חייב משום בור. וכן היא גם דעת התוס' (כד"ה הני) שכתבו: דלא קיימא מסקנא דהתם הכי. ואפשר דרב סבר בור שחייבה תורה הוא בהפקיר רשותו ובורו. אולם לרבנו נראה מדברי רב חסדאי (לקמן נ"ג.) דאמר מודה רב כבור ברשותו דחייב משום דאמר ליה ממ"נ אי בהבלא מית הבלא דידך הוא אי בחבטא מית חבטא דידך הוא. דהחייב הוא משום בור. והרשב"א כתב: וממה שכתב רש"י ז"ל דקא סבר רב דבור שחייבה עליו תורה כשהפקיר רשותו ובורו דמשמע שסבר הרב ז"ל דחייב במפקיר רשותו ובורו כחופר בור ברשות החבים נחלקו עליו גדולים מרבתינו הצרפתים ז"ל ואמרו דבמפקיר רשותו ובורו פטור ואינו דומה לחופר בור כרה"ד דהתם עשה התקלה באיסור וכו', וכן דעת הראב"ד ז"ל.

סתם ואע"ג דלא מפקר ליה לאו ממונו הוא, אבל הנך כיון דלא מפקר להו ודעתו למשקלינהו מהתם ממונו נינהו וכקרן מועדת דמי, שדרכן להזיק כשור המועד, ולשן ורגל ליכא לדמויינהו לפטרן ברשות הרבים דהנהו ברשות קא אזלי התם, ומאן דמנח פירי או כלים התם איהו פשע בנפשית, אבל האי לאו ברשות קא מנח להו ודמי כשכונתו להזיק בקרן מועדת דשכיה היוזקה. אי נמי הכי קאמר רב היכא דלא אפקרינהו מזיק בממונו הוא ואהני ביה פשיעת גופו לחייבו בנזק שלם וברשות הרבים.

אבל נתקל בקרקע ונישוף באבן פטור דלא כר' נתן אלא כרבנן דאמרי שור שדחף את חברו בעל השור חייב ובעל הבור פטור, קסברי רבנן הדוחף הוא המזיק וכן המכשול הוא המזיק, ונראה לי דרב דאמר בהו חלק אחר במים דהוא עצמו פטור קרקע עולם היוזקהו סבירא ליה כר' נתן דשדי חיובא על בעל הבור, דאי כרבנן ליהוי מימיו של זה כאבן שנתקל בו וליהייב בעל המים דהא כשורו דמי לדעת רב הואיל ולא אפקרינהו. מיהו קשיא אפילו לר' נתן בעל המים אמאי פטור לגמרי והא אמר ר' נתן בעל השור משלם מחצה במועד ובעל הבור משלם מחצה ובשור תם רביע מיהת משלם, ואפשר דכי אמר רב פטור מנזק שלם קאמר, אי נמי שאני דחיפת שור ותקלת אבן דאהנו ביה בחבטא משום דמדלי ונפיל ואתי מרוזיא (ט). מה שאין כן בחליקת המים, ועוד כי החליקות עצמה לא תהיה אלא עם ערוכ העפר והוא קרקע עולם, ושמואל סבר כוליה נזק משלם ולא אמרינן קרקע עולם היוזקתו אלא מקום נזקו כשלו הוא וכיון שלקה בתוך תפיסת מימיו של זה, שלו הוא הנזק כולו, ושמואל למעמיה דאמר בור שהייבה עליו תורה להבלו וכל שכן לחבטו.

במתכוין להורידו מכתפו ונפלה מידו חייב דפשיעה היא, שאין מתכוין להורידה אלא שנפשרה על כתפו פטור דאונס הוא, ואונס דנזקין על ידי ממונו פטור, דפצע תחת פצע, דמרכיב מיניה לחייבו על אונס כרצון בנזקי גופו כתיב ולא בנזקי ממונו.

דף כט. הא דקתני בכרייתא באבנו וסכיננו שהניחן בראש גגו ונפל והזיקו חייב והוא הדין [לקנקנים], וסיפא נמי דקתני בקנקנים, שנפלו ברוח שאינה מצויה פטור, הוא הדין לאבנו סכיננו ומשאו, אלא דבעא למתנא פטורא גבי היתרא וחיובא גבי איסורא.

בתרתי פליגי וכו' ומאי מתכוין מתכוין ממש, אי נמי שנתכוין להורידה מכתפו ונפלה מידו דהיא פשיעה גמורה, שאין מתכוין כגון שנתקל, ור' מאיר מחייב בנתקל דקסבר פושע הוא, ומתכוין דחרסים כגון שנתכוין לזכות בחרסיה דלא מפקר להו, אבל שאין מתכוין לזכות בהם

(ט) לפירוש הביטויים "דמדלי" "ומרוזיא" עיין סנהדרין מ"ה: אלא דמדלי לה בהדי חבריה ושדי לה איהו כי היכי דתיתי מרוזיא, ופירוש דברי רבנו הוא שע"י דחיפת השור ותקלת האבן גפילתו היא בחוזק יותר.